

DN's bemærkninger til udkast til ny bekendtgørelse om tilskud til permanent ekstensivering

Generelle bemærkninger

Danmarks Naturfredningsforening (DN) takker for muligheden for at kommentere på udkast til ny bekendtgørelse om permanent ekstensivering (PE). DN er meget positivt overfor den nuværende PE-ordning og er glade for at ordningen videreføres som aftalt med "*Aftale om et Grønt Danmark*".

Permanent ekstensivering er en vigtig udtagningsordning, der kan supplere vådområde- og lavbundsordningerne samt skovrejsningsordningen. Det fremgår af grøn trepartsaftalen, at ekstensiveringsordningerne skal sikre mere permanent beskyttet natur og bidrage til at andelen af Danmarks areal med beskyttet natur udvides betragteligt, samt at ordningerne skal sikre gode vilkår for biodiversiteten. Hvis ordningen reelt skal sikre mere beskyttet natur, er det afgørende, hvilke restriktioner der tinglyses på arealerne samt hvordan arealerne forvaltes fremadrettet. I de følgende afsnit følger blandt andet konkrete bemærkninger til ordningens restriktioner og forvaltningsmuligheder.

I en række lokale omlægningsplaner er der indtegnet store sammenhængende naturområder som mulige signaturprojekter, hvor eksisterende natur kan sammenbindes til store sammenhængende naturområder, ved at tage landbrugsjord ud af drift og udlægge arealerne til ny natur. Med aftalen "*Delaftale om overgang til ny kvælstofreguleringsmodel*" er aftalepartierne blevet enige om at sætte som mål, at der skal realiseres mindst 10 signaturprojekter frem mod 2035. PE-ordningen kan spille en afgørende rolle i at realisere signaturprojekterne ved at bidrage til, at der kan sammenbindes store naturområder. Det er i den sammenhæng af afgørende betydning, på hvilke arealer man kan søge PE-ordning samt hvordan arealerne prioriteres. I de følgende afsnit følger blandt andet konkrete bemærkninger til afgrænsningen af ordningen samt ordningsprioriteringsmekanisme.

Permanente naturarealer uden solceller

Arealer der tages ud gennem PE-ordningen skal udlægges permanent til natur, så arealerne på sigt kan bidrage til målet om mindst 20 % beskyttet natur i en kommende natur- og biodiversitetslov. DN finder det derfor positivt, at det tinglyses, at arealerne permanent skal henligge som ekstensive græs- eller naturarealer.

I den forbindelse er DN også meget glade for, at det tinglyses, at arealerne desuden ikke må anvendes til opsætning af anlæg til vedvarende energi, herunder solceller. Dette er en positiv forbedring af ordningen, da DN ikke mener at opsætning af solceller er forenelig med beskyttet natur. DN lægger til grund, at PE-arealerne heller ikke må anvendes til etablering af bebyggelse eller andre fysiske anlæg, og foreslår at dette præciseres i bekendtgørelsen.

Hydrologi

På permanent ekstensiverede arealer bør det tilstræbes, at der på sigt kan udvikle sig en mere naturlig hydrologi. DN foreslår, at dette i første omgang sikres ved at der tinglyses forbud mod vedligehold af grøfter og dræn. DN foreslås konkret, at følgende tinglyses på arealerne, ligesom det gør sig gældende på tilskudsarealer i den nye skovrejsningsordning til urørt skov:

- *Der må ikke foretages oprensning eller nygravning af grøfter, medmindre undladelse af dette vil have en væsentlig uhensigtsmæssig indflydelse på afvandingen af naboarealer, som ikke kan afhjælpes på anden rimelig vis.*

Græsning

Hvis der skal udvikle sig en rig natur på PE-arealerne, har det stor betydning hvordan arealerne forvaltes fremadrettet. For at fremme biodiversiteten på arealerne, mener DN at arealerne så vidt muligt bør forvaltes med helårsgræsning med et naturligt lavt græsningstryk, hvor flere arter græsser sammen. Dette bør blandt andet sikres ved at der indføres et loft over græsningstrykket.

DN noterer sig, at det fremgår af høringsbrevet, at *"spørgsmålet om indarbejdelse af en øvre grænse for græsningstrykket som nævnt i Aftale om et Grønt Danmark af 24. juni 2024 indgår i drøftelserne om udmøntningen af Permanent ekstensivering i 2027"*.

Samtidig noterer DN sig, at det af *"Delaftale om overgang til ny kvælstofreguleringsmodel"* fremgår at: *"Aftalepartierne er derfor enige om, at der i ordningen for permanent ekstensivering (PE) i 2027 indarbejdes en øvre grænse for græsningstrykket på 400 kg/ha og et forbud mod slæt for alle PE-arealer med høj naturværdi eller højt potentiale for natur (HNV-score på 5 eller over) for at tage udgangspunkt i det enkelte areals naturtilstand og -potentiale"*. DN ser frem til der implementeres et loft over græsningstrykket og forbud mod slæt.

Det er dog ikke nok alene at sætte et loft over græsningstrykket. Der er også nødt til at være et incitament til at få lodsejere til at have græsning på PE-arealerne. Derfor mener DN, at det er helt afgørende, at der afsættes flere midler til ordningen *Pleje af græs- og naturarealer* (PLG). I dag gives der PLG-tilskud til forvaltning af omkring 100.000 ha naturarealer, dvs. ca. 2 % af Danmark areal. Men langt flere eksisterende naturarealer bør forvaltes med græsning og der er langt fra midler nok i PLG-ordning til at sikre, at også PE-arealer kan få tilskud til græsning. Derfor er der brug for, at der afsættes langt flere midler til PLG-ordningen.

DN har med glæde noteret sig, at der med *"Delaftale om overgang til ny kvælstofreguleringsmodel"* afsættes 65 mio. kr. til at imødekomme overansøgning på PLG-ordningen i 2025, samt at det fremgår, at *"Såfremt der skulle komme overansøgning i de kommende år, vil aftalepartierne arbejde for at tilvejebringe finansiering"*. Med aftalen er det også besluttet, at regeringen skal arbejde for, at der kan gives tilskud til nedsat græsningstryk, helårsgræsning og samgræsning på PLG-arealer samt tilskud til skovgræsning. Dette vil forudsætte yderligere finansiering.

DN foreslår, at det sikres, at overansøgning på PLG-ordningen kan imødekommes frem mod næste CAP-plan, samt at der i den næste CAP-plan afsættes midler til markant flere arealer, herunder at der kan gives yderligere tilskud til nedsat græsningstryk, helårsgræsning og samgræsning på PLG-arealer samt tilskud til skovgræsning. Dette kan bidrage til at sikre, at også PE-arealer fremadrettet kan forvaltes med græsning.

Målbretning af ordningen og tilskudssats

Permanent ekstensivering har potentiale til at sikre ny natur også udenfor områder med et kvælstofindsatsbehov og udenfor kulstofrige lavbundsarealer, ligesom ordningen kan bidrage til virkeliggørelse af signaturprojekter udenfor disse arealer. Derfor er DN kede af, at ordningen er blevet målrettet disse arealer, modsat den tidligere PE-ordning der kunne søges på alle landbrugsarealer.

DN noterer sig, at det med *"Delaftale om overgang til ny kvælstofreguleringsmodel"* er besluttet, at *"ordningen for permanent ekstensivering skal udvides, så alle kystvandoplande med et*

kvælstofindsatsbehov får adgang". Dette er positivt, men DN mener fortsat, at der er behov for, at ordningen kan søges på alle landbrugsarealer.

DN vil kraftigt opfordre til, at ordningen igen åbnes op, så der kan søges permanent ekstensivering på alle landbrugsarealer i hele landet. At tage landbrugsjord ud af drift medfører generelt en positiv klima-, kvælstof- og natureffekt.

DN mener, at ordningen er et vigtigt kollektivt virkemiddel, som skal kunne bidrage til at sikre at vi når i mål med 20 % beskyttet natur - også indenfor områder uden indsatsbehov og lavbundslande. Der er vedtaget omlægningsplaner, som udpeger ny potentiel natur og signaturprojekter, i områder uden kvælstofindsatsbehov. Hvis vi skal nå et mål om 20 % beskyttet natur og realisere disse omlægningsplaner, er det vigtigt, at der også er et alternativ til skovrejsningsordningen i områder uden kvælstofindsatsbehov. Hvis PE igen åbnes op, så der kan søges PE på alle landbrugsarealer, vil ordningen langt bedre kunne supplere de øvrige udtagningsordninger og kunne bidrage til at skabe sammenhængende naturområder.

Derudover opfordrer DN til en ensartet sats for alle arealer på henholdsvis 82.500 kr. pr. ha og 35.500 kr. pr. ha, svarende til satserne i den tidligere PE-ordning.

Prioritering af ansøgte marker

Det foreslås, at prioritering sker på markniveau og følger principperne for målretningen af ordningen. Det vil sige, at marker, der er kulstofrige eller beliggende i områder med kvælstofindsatsbehov og vådområdepotentiale, prioriteres højest.

DN mener, at arealernes biodiversitetsværdi- og potentiale bør indgå i prioriteringen, f.eks. ved også at prioritere arealer efter deres HNV-værdi samt nærhed til eksisterende arealer med høj biodiversitet (her kan biodiversitetskortets bioscore anvendes). Arealerne størrelse bør også indgå i prioriteringen, da arealets størrelse har stor betydning for biodiversitetspotentialet.